

נעם אמרים

דברי אלוקים חיים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שיעור פרקי אבות, פרק א', ליל שישי פרשת צהלותך, תש"פ

שלא על מנת לקבל פרס

גרמא רוחנית המחייבת בדיני שמים

הביאור הפשוט והמחייב הוא שאל לנו לקיים מצוות ומעשים טובים על מנת לקבל עליהם מתן שכר מאת הקב"ה אשר קדשנו במצוותיו וציוונו, אלא עלינו לקיים את המצוות וללמוד את התורה לשם שמים, כאותו עבד המושמש את רבו מתוך רצון לשמש את רבו, מאהבתו ומיראתו הרוממה, אך לא על מנת לקבל ממנו את משכורתו. ואין הכוונה 'שלא על מנת לקבל פרס' בעולם הזה, כי הלא בעולם הזה מילא אין תשלום שכר על המצוות, שהלא פסקו חכמנו ש'שכר מצווה בהאי עלמא ליכא', אין בעולמנו הזה תגמול שכר על מצוות שאנו עושים, ואם כן הכוונה של 'שלא על מנת לקבל פרס', שעלינו לקיים את המצוות לשם שמים בלבד, גם לא עבור לקבל שכר בשמים. אלא עבור לעשות נחת רוח לבורא יתברך-שמו.

בעבודת ניחא להו

התנא משתמש בלשון 'עבדים', שהוא על פניו לשון של ניחותא. אולם אם נעיין בדברי תורה ובדברי סופרים, נלמד שבחינת 'עבדים' היא הבחינה הנעלית

הוון כעבדים

התנא מלמדנו באבות^א, פרק א, משנה ג:

אנמיננום איש סוכו קיבל משמעון הצדיק. הוא היה אומר: אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוון כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס.

בחסדי שמים אנו פותחים בשיעור הראשון שלאחר חג מתן תורה, כשאנו פותחים מחדש בפרק הראשון של מסכת אבות. וכבר אמרנו ושוב נחזור על כך בצריכים בשבוע זה להתחיל בפרק הראשון ולא כמו אלה שכבר פתחו ללמוד בשבועות את הפרק הראשון. כי שלא כמו בקריאת-התורה בה אנו חלוקים בפרשיות, יושבי ארץ-הקודש ובני חוץ-לארץ; הרי שבלימוד פרקי אבות, אנו לומדים כאחד, כל יהודי העולם, מדי שבוע, אותו פרק.

ואם עד שבועות היה לימודנו בבחינת 'הכנה למתן תורה', להתכונן לקבל את התורה מפי הגבורה, הרי שעתה היא בבחינת לימוד התורה ממש, לאחר שכבר קיבלנוה מפי הגבורה ביום מתן תורה. על כן יתרה צריכים ללמוד הפעם להלכה ולמעשה, לדעת מה אנו למדים מתוך דברי התנאים הקדושים במסכת אבות, מה אנו לומדים לחיינו אנו ומה אנו מקבלים מדבריהם אל אורחות חיינו שלנו.

ביותר אליה יכול ילוד אשה להעפיל, הגבוהה שבכל המדרגות. ואף על משה רבנו, רעיית מהימנא, אשר זכה לדבר עם הקב"ה פנים אל פנים, מה שלא זכה עוד ילוד אשה כמותו, מספידו הכתוב ואומר: **וַיָּמָת מֹשֶׁה עֶבֶד הוֹי"ה**. כי זה היה תארו של הרועה הנאמן - 'עבד הווי"ה', כי להיות מכונה כעבדו של מקום, הוא הכינוי הנחשק והנשגב ביותר.

כך אנו מוצאים בתלמוד במסכת ברכות שרבי יוחנן בן זכאי שלח ביד תלמידיו שיזכירוהו לטובה אצל רבי חנינא בן דוסא, כאשר התלמידים ניסו לתהות אמאי לו, לצדיק זה, להזכיר עצמו אצל צדיק אחר ומה חשיבות יתרה יש לרבי חנינא בן דוסא עליו; השיבם רבי יוחנן בן זכאי: "אני כשר לפני המלך ואילו רבי חנינא הרי הוא כעבד לפני המלך", ולכאורה 'שר' חשוב עשרת מונים מאשר 'עבד' פשוט. אולם כשמעיינים מבינים שהשר הרי הוא מוגבל, אמנם דרגתו גבוהה בפני עצמו, אולם כאשר הוא מגיע להיכל המלך, אינו יכול להיכנס ולבוא כל אימת שירצה, הוא צריך לקבל את אישורו של המלך לפני שיבוא אל חצר בית המלך הפנימית והוא מוגבל בזמנו וביכולת כניסתו.

לא כן עבד המלך, אשר בכל עת וזמן יכול להיכנס לפני ולפנים, כי לא בכוחו ובזכות עצמו הוא בא, אלא בהיותו טפל למלך וכל כולו משרת את המלך, על כן הוא נכנס ויוצא כל אימת שירצה והרי הוא משמש את המלך ללא הגבלות כלל. זוהי מעלתו של מי שמכונה 'עבד', שקרבתו לפני הקב"ה גבוהה ורמה ביותר.

ומדאתינא להכי, נותר לנו לבאר שבכך שהתנא קדישא אנטיגנוס איש סוכו, תלמידו של שמעון הצדיק, מלמד את המשנה הזו כשהוא משתמש בלשון 'עבדים', בעוד המשנה מיועדת לכל אשר בשם ישראל יכונה; הרי הוא מלמד מכך שאכן כל אחד ואחד יכול להגיע למעלה העליונה של 'עבד הווי"ה', כל אחד יכול לזכות להיות קרוב כל-כך אל האלוקים, להיכנס ולבוא כמו משה רבנו וכמו רבי חנינא בן דוסא. והלא דברים פסוקים בדברי הנשר

הגדול הרמב"ם אשר פוסק שכל יהודי יכול לזכות להגיע למעלתו הגבוהה של משה רבנו. אמנם - מסייג הרמב"ם - אל מעלת נבואתו של משה לא יכול כל אחד להגיע, כי זה היה דבר המיוחד לו, אולם ליתר מדרגותיו הנשגבות יכול כל יהודי להעפיל על ידי שיעמול ויטייגע ביגיעה רבה ועצומה. יגעתי ומצאת תאמינן.

עבידא מטללתא

באופן שונה ונפלא, בהיפוך ממש, נוכל לבאר את דברי התנא הקדוש המלמד אותנו איככה עלינו לעבוד את בוראנו.

כי לכאורה אמאי משתמש התנא עם התיבה 'פרס', הלא 'פרס' ביאורו - מחצית. כך מייעץ החכם מכל אדם בספר משלי - **הֲלֹא פָרוּם לָרַעַב לְחֶמֶד**, שעל אדם לפרוס ולחלק את לחמו למחצית ולתת את הפרס, את החלק הנותר, לעני ולרעב. ומדי יום ביומו אנו אומרים בפיתום הקטורת שהכהן היה מחלק את מידות הסממנים לכדי מחצית, **פָּרַם בְּשַׁחֲרִית וּפָרַם בֵּין הָעֶרְבִיִּים**, ואם כן, מדוע אפוא משתמש כאן התנא עם 'פרס', היה לו לומר 'שלא על מנת לקבל שכר'. הלא דבר הוא.

ואם כן נוכל לבאר כך - שהתנא מצווה אותנו ואומר: **אַל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס**, שלא נעבוד את הבורא שלא בשלימות, על מנת לקבל רק 'מחצית מהשכר', כי אל לנו להסתפק במחצית השכר שנקבל על עבודתנו; **אלא הווי כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס** - לא עבודה על מנת לקבל מחצית, אלא עבודה שלימה ותמה, עבודת ה' מושלמת נעבוד את השם, כזו שלא מקבלים עליה מחצית השכר אלא השכר השלם. כי הקב"ה רוצה להעניק לנו שכר שלם, וכפי שאמרנו עתה ב'אקדמות' - **לְפִימָא דְעֵבִידְתֵּיהּ** לפי מעשינו, עושה לנו הקב"ה **מַטְלָלְתָא**, חופה נאה בגן-עדן.

ככל אשר יקרא אליך

על מנת להוסיף ולבאר עוד, נקדים מקראי קודש מספר מלכים. שם, כאשר שלמה המלך מסיים לבנות את בית-המקדש, הרי הוא נושא תפילה ארוכה אל אביו שבשמים, בתפילתו הוא מבקש שהקב"ה ישרה שכנתו על המקום הזה אשר יהפוך תל שכל פיות פונים אליו. ובתוך דבריו הרי הוא מתחנן לפני מלך מלכי המלכים: **ופנית אל תפילת עבדת ואל תחינתו, ה' אלוקי, לשמוע אל הרינה ואל התפילה אשר עבדך מתפלל לפניך היום; להיות עיניך פתוחות אל הכית הזה לילה ויום אל המקום אשר אמרת יהיה שמי שם, לשמוע אל התפילה אשר יתפלל עבדך אל המקום הזה, ושמעת אל תחינת עבדך ועמך ישראל אשר יתפללו אל המקום הזה. ואתה תשמע אל מקום שבתך אל השמים, ושמעת וסלחת.** וממשיך שלמה המלך לבקש מאת הקב"ה כשהוא מפרט את סוגי הבקשות עמהן יבואו יהודים אל המקום הזה, להתחנן ולבקש, והוא מבקש מן הבורא, שייענה לכל המבקשים והמתפללים לתת להם משאלותיהם.

ממשיך שלמה המלך להתפלל תפילה פלאית: **וגם אל הנוכרי אשר לא מעמך ישראל הוא, ובא מארץ רחוקה למען שמך.** כלומר, כאשר יגיע גוי ערל, בן ניכר, עובד אלילים אשר כבר צעק אל כל אליליו ועדיין לא נענה מהם כי הלא אזניהם ולא ישמעו, והוא יחליט לנסות גם את אלוקי ישראל, לבדוק מה טיבו ואולי הוא יתברך יענהו. כי כאשר ראה שאינו נענה ואינו נושע, הוא ישמע את שמע בית המקדש; **כי ישמעון את שמך הגדול ואת ירך החזקה וזרועך הנטויה ובא והתפלל אל הבית הזה.** על בן ניכר שכזה המגיע לאחר שעבד את כל האלילים ובא על מנת לנסות את השם, מבקש שלמה המלך בבקשה איתנה: **אתה תשמע השמים מכון שבתך, ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי, למען יידעון כל עמי הארץ את**

שמך ליראה אותך בעמך ישראל ולדעת כי שמך נקרא על הבית הזה אשר בניתי.

רש"י שם ליבו לתמיהה. כאשר שלמה המלך מבקש מהקב"ה שיענה לתפילותיהם של בני ישראל הבאים אל בית המקדש לבקש, הרי הוא מבקש - **ונתת לאיש ככל דרכיו,** כלומר, שהקב"ה יענה ויתן ליהודי המתפלל כפי דרכיו; כל אחד יקבל כפי הראוי לו על פי מעשיו. אולם כשהוא מבקש על הנוכרי המתפלל, הוא מבקש **ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי,** לא לפי מעשיו. תמיהה יש בכך. ועל כך מבאר רש"י, שיהודי שונה מהגוי בכך שהוא מאמין בבוראו והוא יודע שכאשר הוא מתפלל, הקב"ה מקשיב ושומע לו, ואם תפילתו לא תיענה, הוא לא יטיח דברים כלפי שמיא, אלא יאשים את עצמו ויגיע למסקנה שמאחר והוא אינו ראוי, לכך אין תפילתו מתקבלת. לא כן הערל אשר אם לא תיענה תפילתו, יטיח דברים כלפי שמיא ויתמלא כעס נוכח ריבון העולמים על כך שהוא עשה דרך ארוכה עד לירושלים ועדיין תפילתו אינה נענית. על כן, את תפילתו של הגוי יקבל הקב"ה ללא להתחשב האם הוא ראוי לכך.

ישמח צדיק וחזה נקם

ברם, יש לנו להעמיק ולעיין, מה טעם יש בכך שאכן נותנים לעובדי כוכבים ומזלות להגיע לבית המקדש, להתפלל ואפילו להקריב קרבנות - אמנם קרבנות עולה בלבד, על מנת שלא יהיה לאף נברא חלק בקרבנות העכו"ם - וממילא, על מנת שלא יתחלל שם שמים, צריך הקב"ה לקבל את תפילתו של הנכרי ולפנות אל תפילת הערער. וכי לא היה עדיף לנעול שערי ודלתות בית הבחירה בפני בני ניכר, שרק יהודים המשתייכים לזרע יעקב, יוכלו להיכנס ולבוא אל בית המקדש, הבית הגדול והקדוש שנקרא שם הוי"ה עליו.

להבנתם של דברים אקדימה דברים אשר ביאר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק ז"ע בספרו קדישא מ'נחת יום-טוב' (פרשת מטות), אשר עומד לבאר את הכתוב

מהכתוב ש'ישמח צדיק כי חזה נקם' והצדיק שמח במפלת הרשעים.

להתפלל על הנס

להבנת הדברים, מקדים אבי קדישא זי"ע דברים נפלאים מהלכות ברכת-המזון.

כך נפסק באורח-חיים סימן קפ"ז לגבי הזכרת 'ועל הניסים' בברכת-המזון בחנוכה ובפורים. אם שכח אדם לומר 'ועל הניסים' בינודה לך', הרי ימתי'ן ל'הרחמן' ואז יוסיף לבקש - **הרחמן הוא יעשה לנו ניסים בשם שעשית לאבותינו כימים ההם בזמן הזה**. וימשיך להודות על הנס שעשה הקב"ה 'בימי מרדכי ואסתר', או 'בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו'.

מקשה בעל 'תבואות שור' (בכור שור, שבת) שהלא מצאנו בגמרא שכאשר אשתו הרה, אל לו לאדם לבקש 'הי רצון שתלד אשתי זכר', מאחר וכבר נקבעה צורת הוולד ותפילתו היא תפילת שווא. מקשה הגמרא מלאה אמנו, אצלה ראינו שהתפללה על כך ונענתה. ומעשה שהיה כך היה - כאשר הרתה לאה בהריינה השביעי, חששה שמא תלד בן זכר, כי באותה שעה כבר היו ללאה ששה בנים, שבטי י-ה; לכל אחד מהשפחות, בלהה וזלפה, היו שני שבטים, ורק רחל אחותה לא היה לה כי אם בן אחד, יוסף צדיקא. לאה ידעה בנביאותה שרק שנים עשר שבטים יוולדו, על כן חששה שאם תלד עתה בן שביעי, שוב תישאר רחל אחותה עם בן אחד בלבד, אף פחות מאשר השפחות ולא תהא הגבירה כהשפחה. על כן נשאה לאה תפילה בצדקתה וביקשה מהקב"ה שיהפוך את הזכר שברחמה לנקבה וכך תוכל רחל להקים שני שבטים מישראל, לכל הפחות כמו השפחות. ואחר נאמר **ואחר ילדה בת**, מאי 'ואחר', כי בתחילה היה זה זכר **ואחר** מכן הוא הפך לבת, הלא היא דינה בת לאה. ומכאן מוכח שאפשר להתפלל 'הי רצון שתלד אשתי זכר', כי הלא אצל לאה ראינו שהתהפך הוולד שבמעיה. מתרצת הגמרא ששם מדובר מעשה ניסים ואי אפשר ללמוד ממעשה ניסים. כלומר, אז

בתלים - **ישמח צדיק כי חזה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע. ויאמר אדם אך פרי לצדיק, אך יש אלוקים שופטים בארץ**. ומבאר אבי הקדוש את הכתוב, **ישמח צדיק הצדיק רואה, שש ושמח, בכך שהוא חזה נקם את הנקמה אשר נוקם הקב"ה ברשעים, על ידי שפעמים ירחץ בדם הרשע** - שהרשעים מריבים ומתנגחים אלה עם אלה והורגים זה בזה, הרשעים נוקמים איש ברעהו והצדיק מוחך ידיו בהנאה מן הצד^ב.

אולם קושיה נערמת לו לאבי קדישא ממה שמסופר בגמרא על שכניו הרשעים של רבי זירא שהיו מתנהגים בצורה קלוקלת ומציקים לו; היתה אשתו של רבי זירא מבקשת ממנו שיתפלל על הרשעים הללו שימותו. השיבה רבי זירא בדברי הכתוב 'יתמו חטאים מן הארץ' - חטאים ולא חוטאים. כלומר, אין צריך לבקש שהרשעים ימותו אלא לבקש שחטאיהם יתמו והם יעשו תשובה. ואם כן נמצא שאין מה לשמוח במות הרשע, ומדוע משמע

ב דברים מקבלים משנה תוקף, נוכח המאורעות המתרחשים ובאים בימים הללו בארצות-הברית אשר באמריקה. כי בתחילה התעוררו אנשי המשטרה והממשלה הרשעים, כאשר נטפלו ליראי ה' דווקא בימי הקורונה. הם לא הסתובבו ברחובות מנהטן לקנוס את כל הגויים אשר חגגו שם ללא שמירה על האזהרות, אלא דווקא בקרב היהודים החרדים לדבר ה' הסתובבו לקנוס אותם ולרדת לחייהם הרותניים, מתוך רשעות. אולם אין מי שיכול לרשוע נגד ה' ונגד עמו. מה עשה הקדוש-ברוך-הוא? קיים בהם 'וסכסכתי מצרים במצרים', הוא גרם ששוטר אחד רוצח ושפל, ירצח באכזריות את אחד מן השחורים, רוצח בפני עצמו, ואזי הרשעים מתעמתים אלו עם אלו, השחורים הרשעים עם השוטרים הרשעים, כל אחד נלחם עם השני, ולבני ישראל היתה אורה ושמחה וששון ויקר, אור במשבותיהם כאשר רמה מביטים את השוטרים הרשעים אשר נגשו בהם, איככה נופלים על-ידי השחורים.

והאמת שכך איתא גם בוזהר-הקדוש שבשעה שביקש הקב"ה לקרוע את הים, באו המקטרגים וצעקו 'מה נשתנו אלו מאלו', מה שינוי יש בין המצרים שהקב"ה מבקש להטביעם לבין בני ישראל שהקב"ה מבקש לשנות עבורם את הטבע ולהצילם; באותה שעה פנה הקב"ה אל המקטרג ואמר לו, אם תאב אתה לראות דמים נשפכים, קח לך את איוב. באותה שעה נוסה איוב בכל הניסיונות וכל צרותיו באו עליו, ובעוד המקטרג עסוק עם צרותיו של איוב, מיהר הקב"ה וקרע לבניו את הים והעבירם בתוכו בחריבה.

היה נס אבל בדרך כלל אדם אין לו להתפלל שייעשה לו נס כגון דא.

מקשה ה'תבואות שור', לפי האמור, איך נוכל להשלים ב'הרחמן' את אמירת 'ועל הניסים', על ידי הקדמת בקשת 'הרחמן הוא יעשה לנו נסים', הלא למדנו שאין לבקש שייעשו לנו נסים. ומכאן אכן מסיק ה'תבואות שור', שמי ששוכח 'ועל הניסים' בתחילת ברכת-המזון, שוב אין לו היכן לחזור ולהשלים, אלא ממשיך ומסיים את ברכת-המזון בלא 'ועל הניסים'.

שני סוגי נסים איכא

ברם, באופן נפלא מאריך בעל 'ישועות יעקב' (תרפ"ב סק"ב) לחלק בין שני סוגי נסים, בין סוג נסים עליו אין להתפלל שיתרחש לבין סוג נסים שאפשר להתפלל עליו. לשם כך הוא מצטט סיפור המסופר במסכת שבת אודות מי שנולד לו תינוק אולם אשתו מתה בלידתה ולא היה מי שיניק את התינוק עד שהסתכן לגווה מרוב רעב; נעשה נס לאותו אדם ונבראה אצלו אפשרות להניק את התינוק, כאשה. ונחלקו בגמרא על אותו הנס, רבא אמר - כמה גדול אדם זה שנעשה לו נס גדול כזה ונשתנו עבודו סדרי בראשית, ואילו אביי אמר שאוי לו לאדם זה שהלא על ידי הנס זה, ניכו מזכויותיו אשר צבר לעצמו בשמי ערבות. ויש לבאר מחלוקתם.

מחלק ה'ישועות יעקב' שישנם שני נסים. יש מי שקורא לו נס נסתר, נס שאין איש היודע עליו, כמו זה שמתהפך העובר שבמעו אשתו; מאידך יש מי שנעשה לו נס גלוי לעיני כל. שני בעלי הניסים הללו, מנכים להם מזכויותיהם, כי מי שנעשה לו נס כלשהו, הנס נעשה לו על חשבון זכויותיו אשר צבר במרומים. אולם שונים הם השניים, בעוד זה שנעשה לו נס פרטי ונסתר, זכויותיו מתנכות לו והוא נותר נעדר כל אותן הזכויות; הרי שבעל הנס הגלוי והגדול, אמנם זכויותיו מתנכות לו במרומים, אולם על ידי עצם פרסומו של הנס, הוא מגדיל ומקדש את שמו של הקב"ה בעולם, ועל ידי כן הוא זוכה שמספר זכויותיו

רק מתרבה והולך והזכויות שהוא קונה לעצמו על ידי פרסום הנס וקידוש שם שמים, רבות עשרות מונים על הזכויות שניכו לו מן השמים על עצם הנס.

כך נוכל לומר גם לגבי תפילה. אל לו לאדם להתפלל שייעשה לו נס פרטי, כי הנס הזה אינו טוב לו, מאחר והוא מנכה לו מזכויותיו אשר צבר על ידי תורתו ומצוותיו; אולם הוא יכול להתפלל שייעשה לו נס גלוי, כמו הנסים שהיו 'בימי מרדכי ואסתר' ו'בימי מתתיהו בן יוחנן', כי אותם הנסים היו נסים גלויים שגרמו לכך שיתגדל ויתקדש שמייה רבא וידעו כל באי עולם כי הקב"ה הוא כל יכול, על נס כזה אפשר ואפשר להתפלל, כי הנס הזה הרי הוא רק מוסיף ומרבה זכויות, כאמור.

הכל יודעים - פרסומא ניסא

אחר הדברים האלה, מבאר כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע את הנאמר אצל אברהם אבינו (בראשית טו, א) **אחר הדברים האלה, היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמור, אל תירא אברם, אנכי מגן לך, שכרך הרבה מאד.** ובמדרש ביארו 'אנכי מגן לך - הכל יודעים שאנכי מגן לך', ולכאורה מה כוונתם של חכמי המדרש, מה מוסיף לביאור הכתוב זה שהכל יודעים שהקב"ה מגן לו לאברהם אבינו.

לפי האמור יבואר כמין חומר. אברהם אבינו חשש שמא כל הניסים הגדולים אשר נעשו לו, ינכו לו מזכויותיו. וכדברי רש"י "אנכי מגן לך - מן העונש, שלא תיענש על כל אותן נפשות שהרגת, ומה שאתה דואג על קיבול שכרך, שכרך הרבה מאד". להאמור יבואר שהקב"ה אמר לו לאברהם אבינו: אברהם, אין לך מה לירא מניכוי זכויותיך כי הלא **הכל יודעים שאנכי מגן לך**, הנס שנעשה לך לא מנכה לך כלום מזכויותיך מאחר והנס היה נס גלוי לכל, נס שכל העולם הדהה בשמועתו. על ידי הנס שנעשה לך, התרבו זכויותיך כפרדס הרימונים, כי רבים הם עמי הארץ אשר נודע להם שמו של מלך מלכי המלכים בזכות ניסך אשר נעשו לך, וכפי שהיה בנס לידתו של יצחק אבינו כאשר אברהם היה בן מאה ושרה בת

תשעים תלד, שבאותה שעה נפקדו עמה כל עקרות
שבעולם ובכך נעשה הנס מנס פרטי לנס כללי, נס
שרבה מרבה זכויות. הרי לנו שמאחר והבַּל יודעים
לכן אף תירא אברם, כי זכויותיך לא ינכו.

מכאן יתבאר שכאשר הצדיק רואה שהקב"ה מתנמק
ברשעים, הרי הוא דואג על זכויותיו שמתנכות לו
על ידי הנס שהקב"ה עושה בשונאיו, אולם כשהוא
מתבונן לראות שהנס הוא נס של רבים שמוסיף על
זכויותיו הוא שמח ועל כך היא שמחתו ועל כך אכן
נאה ויאה לשמוח. מבאר אבי הקדוש ז"ע: **ישמח
צדיק כי חזה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע.**
הצדיק שמח כאשר הוא רואה את מפלת הרשעים
ואת הנס שהקב"ה עושה עמו, כי אמנם יש לו
לחשוש מכך שוויאמר אדם אך פרי צדיק, אך'
לשון מיעוט, מכך שמתמעט פרי הצדיק, הפירות
אלו הזכויות הנשמרות לו לעולם שכולו טוב ועתה
מתמעטות בגין הנס שנעשה לו; על כן מסיים הכתוב
יש אַלֹקִים שופטים בארץ, כי על ידי הנס הגלוי
נודע לכל באי עולם שיש אלוקים השופט כל הארץ
וממילא מתרבות הזכויות הרבה יותר ממה שהתנכו.

עתה יובן מדוע אכן ניתנה דריסת רגל לגויי הארץ
בבית-המקדש. כי אכן עבור זו המטרה הגבוהה
שכל אומות העולם יידעו וישחיו בגדלות הבורא
ובנפלאותיו אשר עשה, על כן ראוי הערל שייעשה
לו נס ותתקבל תפילתו, כי על ידי כן יצא הקול
לדעת שכל אלוהי הניכר אין בהם ממש, אף אין יש
רוח בפיהם, ורק הוי"ה אלוקי ישראל, הוא הפועל
והמהווה, הוא יתברך ברא את העולם, הוא הא-ל
המושיע ואך אליו ראוי לקרוא. יכירו וידעו כל יושבי
תבל כי הוי"ה הוא האלוקים.

כוח הגרמא

משלמדנו על זכויותיו של מי שגורם לקדש שם שמים
על ידי נס שנעשה לו, נלמד עוד בדיני גרמא ונוסיף
נדבך על גבי נדבך. להביא מדברי ה'ברית יצחק' על
דברי הגמרא בכמה מקומות הדנה ב'נשים במאי קא-
זכין', איזו זכות של לימוד התורה יש לנשים שלא

שייך בהם לימוד התורה והגמרא מבארת שעל ידי
שהן מומתנות לבעליהן עד שישבו מבית-הכנסת
והן מכינות את בניהם לשולחם לתלמוד-תורה, על
ידי כך הם זוכים בלימוד תורתם. הנשים עובדות
בבית, מאכילות ומשקות, מכבסות ומתאמצות,
ועל ידי כן הן זוכות לקבל חלק בכל דיבור ודיבור של
תורה היוצא מפי בעליהם ובניהם.

מקשה ה'ברית יצחק', הלא כלל זה נקוט בידינו
ש'גרמא' אינו נחשב למעשה; כשאדם גורם דבר
מה, אין הדבר נחשב כאילו עשה את הדבר בפועל.
ואם כן, איך האשה יכולה לזכות בתורתם של בעלה
ובניה, אם אינה מביאה לידי לימודם למעשה, כי אם
על ידי גרמא בלבד, היא גורמת להם שיוכלו ללמוד,
אבל לא עושה זאת בפועל.

ומיישב שאכן מה שאמרו שגרמא בניזקין פטור הוא
רק בדיני אדם, אבל בדיני שמים גם מי שעושה רק
גרמא, חייב. ואם כן אותה אשה כשרה אשר היא
פועלת בגרמא שבעלה ובניה יעסקו בדברי תורה,
היא מקבלת שכרה מן השמים משלם, כי בידי שמים
היא חייבת ובידי שמים היא מקבלת את גמולה
השלם, אשרי לה ואשרי חלקה, אם הבנים שמחה.

לפי זה מוסיף ה'פרדס יוסף' (בפרשת בשלה) לבאר
בטוב טעם ודעת את שירתה של מרים הנביאה
אשר לקחה את התוף בידה ואספה את הנשים אליה
לרקידה ושירה לה' על כך שסוס ורוכבו רמה בים.
כי היא רצתה לחזק את נשות ישראל וללמד אותן,
אל תדמו בנפשכן שרק האנשים יש להם לומר
שירה ולשמוח בשירת הים מאחר והם עברו את הים
בדרכם לקבל את התורה, לא כי, שמחתם שלהם כי
גם שמחתכן שלכן, גם לכן יש חלק ונחלה בתורה.
ואם תשאלו 'הלא אין אנו אלא גרמא וגרמא פטור',
על כן אומר לכן, שירו עמי כי סוס ורוכבו רמה בים,

ג לדוגמה, אם אדם מוציא מן המקרר הציבורי שקית
חלב ואינו מחזירו; חולפות מספר שעות והחלב שעומד בחוץ
מחמיץ ושוב אינו ראוי לשתיה. באים אליו וטוענים לעומתו
שעליו לשלם את מחיר החלב בכך שעל ידו הוא החמיץ, הוא
יכול לטעון שהוא לא החמיץ את החלב בפועל אלא פעל לכך על
ידי 'גרמא', ומשום כך הוא פטור, כי גרמא בניזקין פטור.

שורו והביטו שכאשר קרע ישראל את הים, הוא טיבע סוס ורוכבו. בשלמא הרוכב, ניחא, הלא הוא המצרי הרשע אשר רדף אחר בני ישראל על מנת להרע להם ולהזיק להם, אולם הסוס הפשוט מה פשעו ומה חטאתו בכך שהמצרי השתמש בו על מנת לשעוט אחר בני ישראל. אין זה אלא שהסוס הוא הגורם, הגרמא לרדיפתו של המצרי, וגם הגרמא מתחייב בדיני שמים ועל כן רמה גם את הסוס לים. ואם כך שגרמא חייב בדיני שמים, יש לכן מה לשמוח, נשות ישראל, על כך שגאה גאה, כי גם אתן יש לכן לומר שירה כי על ידי היותכן גרמא, אתן תזכו לקבל את שכרן כאילו ישבתן ולמדתן את התורה בעצמכן.

שנים מלאות בעבודת ה'

לאור הדברים הללו, נוכל להתקרב אל ביאור דברי המשנה. כי הנה רוב שנות ימי חייו של אדם בעולם הזה, הרי הוא עסוק וטובע בענייני העולם הזה. הוא אוכל ושותה, עוסק בפרקמטיה. 'יחיד סגולה ישנם אשר רוב ימיהם בתורה וגם בעת מאכלם ועיסוקיהם, הם עסוקים בתורה הקדושה. על פי זה ביארנו את אשר אמר רבי אלעזר בן עזריה - **הרי אני כבן שבעים שנה**. כי אדם הממוצע עסוק בתורה פחות משליש מחייו ואילו את רוב הזמן הוא מבלה בשינה, אכילה ושתיה ומקח וממכר. ואם כן, כשאדם מגיע לשנתו השבעים, הרי הוא כאילו עסק בתורה ובעבודה משך י"ז שנים בלבד מתוך ימי חייו. על כן, רבי אלעזר בן עזריה בהיותו בן י"ז הוא כבר הספיק לנצל את כל ימיו ולילותיו לתורה ולעבודה כמו מה שמספיק אדם רגיל בהיותו בן שבעים שנה.

מי שענינו בראשו, לומד לנצל גם את השעות בהן אינו לומד, לעבודת ה' וגם את חיי הגשמיות שלו הוא הופך לרוחניים. הוא עוסק בעסקיו להרבות ממונו כשהוא מכוון שיהיה לו די מעות להעניק מצדקה ולפרוס לרעב מלחמו; הוא מרבה ממונו על מנת שיהיה לו כדי לשלם שכר לימוד לכל בניו, שיוכל לשלם לחתניו לוקחי בנותיו ולבחור לו חתנים יראי ה' ותלמידי חכמים אמיתיים, שיוכל לקיים

'התנאה לפניו במצוות' ולקיים מצוות בהידור ממונו. גם כשהוא בונה לעצמו דירה נאה, הוא מכוון שיוכל לקיים בטרקלינו מצוות 'הכנסת אורחים' בהידור רב. ומי שחי כך את כל חייו, אין שנות חייו מתחלקות לו חציים לה' וחציים לדברי חולין אלא כל ימי חייו קדושים כאילו למד ועשה מצוות משך כל עשרים וארבע שנות היממה כי הוא כולו לה' ואדם כזה אשרי לו כי שכרו הרבה מאד.

יסוד הדברים האלה הוא על פי כל מה שביארנו, כי למדנו את כוח הגרמא מכך שאדם פועל לקידוש שם שמים על ידי נס שנעשה לו ועל ידי זה מתרבות לו זכויותיו והוספנו ללמוד עד כמה גדול שכרן של נשים צדקניות רק בזכות היותן 'גרמא' ללימוד התורה של בעלם ובניהם. ומכאן שאדם יכול להשתמש בכל הדברים שהם 'גרמא' לעבודת ה' ולהפוך את אכילתו ושתיתו ושנתו ל'גרמא' הגורמים לו לעבוד את ה' בכבוד ראש וביישוב הדעת. ואת עמלו על כספו וזהבו ל'גרמא' לקיים את כל המצוות האמורות. ובזכות דין 'גרמא' שיש לו חיזוק בדיני שמים, הוא זוכה לקבל שכר שלם כאילו עסק בעבודה כל רגע מרגעי חייו.

משועבד לעבודתו יתברך

לפי זה יתבאר לנו דברי המשנה - **אנמיננום איש סוכו קיבל משמעון הצדיק, הוא היה אומר, אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס**. אל תהיו כאותם אנשים שעבודתם בשמשם ובשרתם את בוראם היא בבחינת 'פרס', בכך שהיא מתחלקת לחצאים, בין דברים של שמים לבין דברים של חולין. כי הלא כמה תגדל החרפה וכמה תרבה הבושה כשאדם יעלה השמיימה ואין בידיו אלא חצאי ימים של תורה ועבודה. **אלא הווי כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס** - לא עבודה חצויה, אלא עבודה המלאה, עבודה כזו שגם כשהוא עוסק בדבריו, הרי הוא כעובד את קונו בסילודין.

הרי הוא קונה עולמו בחייו וכל נסיעתו כולה קודש. בעצם מחשבה קטנה כזו, מקבל אדם עולמו בחייו.

לכן עלינו לשפוך שיח לפני הקב"ה ולבקש ממנו שאכן נזכה לחיות כך, חיים של שלימות רוחנית. חיים מתוך שאיפה לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, לעבדו בלבב שלם. יעזור השי"ת שכל הבקשות והתפילות שאנו מבקשים ומתפללים יתקבלו לפני הקב"ה לרצון ונזכה לחיות חיי אמונה, חיי תורה ולגדל את בנינו לתורה ולחופה ולמעשים טובים. וגם בשעה שאנו עובדים את הקב"ה בפועל, עלינו לשום לב ולכוון לשם עבודת הבורא. ובזכות זה נזכה לקרב את ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן ואמן.

מדברי התנא נלמד איך עלינו להתנהג בחיינו הרוחניים שכולם יהיו קודש להו"ה. הדברים לא נאמרו רק לפני עלייה אלא גם לפשוטים אשר בהם והמה נכונים כלפי כל אחד ואחד. יכול אדם פשוט לחיות בעולם הזה את חיי המעשה ובכל זאת יחיה עם בוראו בכל רגע ורגע. הן כל אחד ואחד מאתנו אומר זאת בכל יום כאשר הוא מתכוון להנחת תפילין - **שיהיו חושי וכוחותי כולם משועבדים לעבודתו יתברך-שמו**. ואפשר לקנות את עולמו על ידי פעולות קטנות ממש. כמו זה אשר צריך לנסוע ממקום למקום והוא רוצה להשתמש במונית (טקסי) אולם הוא יכול לחסוך את המעות של המונית ולנסוע באוטובוס שנסיעתו מוזלת, על ידי שהוא חוסך את המעות והוא נותן את המעות לצדקה -

מערכת קול סאסוב

תוכן עשיר של דברות קודש ועדכוניים מהנעשה בחצר הקודש

חדש שלוחה מיוחדת
לשעורים ועדכוניים בלשה"ק
- שלוחה 6 מתפריט ראשי

077-26-111-04

מארה"ב: 1845-375-8752

לע"נ הרבנית פעריל דבורה ע"ה

בת יבחלט"א מורינו הרב ישראל צבי יאיר שליט"א

נלב"ע כ"ז סיון

זמנים לפרשת שלח בחו"ל בהעלותך

מוצאי יו"ט ר"ת	הדלקת נרות	ישמח משה
8:59	7:25	ירושלים
9:02	7:10	ניו יורק
9:39	8:09	לונדון
10:29	9:02	

יו"ל ע"י **"מכון נועם אמרים"** סאסוב
רח' קדושת יו"ט 1, קרית ישמח משה, גני תקווה
טל: 052-768-8014 | פקס: 03-736-1653
dtsassov@gmail.com

מעומק לבבינו מברכים אנו ברכת מזל"א טבא

לאנ"ש היקרים כל אחד בשמו הטוב יבורך הלוא המה

הרה"ח **חיים שאול ווברמן** הי"ו ירושלים
לרגל אירוסי בנו הבה"ח **אברהם צבי** נ"ו
עב"ג בשעטו"מ

ידידינו הרה"ח ר' **נתנאל לעוו** הי"ו וויען
לרגל אירוסי בנו הבה"ח **יחזקאל שרגא** נ"ו
עב"ג בשעטו"מ

ידידינו הרה"ח ר' **ישראל הרטמן** הי"ו קרית ישמח
משה
לרגל הולדת הנין בשעטו"מ

הרה"ח ר' **אליעזר לוי** הי"ו
לרגל הולדת הנכד בשעטו"מ

יה"ר שיוזכו לראות רוב נחת מכל יוצ"ח ולגדלם
לתורה לחופה ולמעש"ט עד ביגוא"צ בב"א

לקבלת הגליון כל שבוע באימייל שלחו הודעה ל: dtsassov@gmail.com

שעות רבות וכסף רב מוכנסות בעריכת הגליון שיצא בטוב
טעם ודעת ובשפה ברורה, לכן פונים אנו בבקשה לכל אנ"ש
לקחת חבל בנעימים ולהשתתף בהוצאות להפצת הדא"ח,
וגאה הדבר ומקובל לתרום בעידן זהדותא בעת שמחה או
לעיני יקיריכם

אנא צרו קשר עם המכון ושאו את נדבת לבכם

הפצת הדא"ח לזיכוי הרבים - כל הזכויות שמורות ©